

Zeitschrift: Beiträge zur nordischen Philologie
Herausgeber: Schweizerische Gesellschaft für Skandinavische Studien
Band: 66 (2020)

Artikel: Schreiben und Lesen im Altisländischen : Lexeme, syntagmatische Relationen und Konzepte in der Jóns saga helga, Sturlunga saga und Laurentius saga biskups
Autor: Müller, Kevin
Anhang: Anhang mit Belegstellen
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-858039>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 26.11.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Anhang mit Belegstellen

Jóns saga helga (JSH)

S-Redaktion

- 8: en prestr saa er syngia skyllði messvna hof vpp at lesa passio J því er hinn helgi Ion kom i kirkivna en honvm geck lestrinn seinnt ok tregliga. en monnvm þotti þvngtt ok hofvgt at hlyða þeim er hia stoðv. En er hinn helgi Ion fann þat. at prestrinn var næsta gior at fyrir sion af monnvm. þaa leggR hinn helgi Ion stolv yfvir herðar ser ok gengR at prestinvm ok tok bokina or hendi honvm með litilæti ok las passiona sva skorvliga ok skynsamliga er allir vndrvðvz þeir er við vorv staddir.
- 14f.: ok ver mvm rita með þer með vorv innsigli oc tia pafvanvm þitt mal.
- 15: Ok er *pafvi hafði seeð ritið. þaa veitir hann þat þeckiliga er hann var litillatliga beðin [...] ok ritar til hans með sinv innsigli ok gefR honvm leyfvi aa at vigia hinn helga Ion til byskvps.
- 19: KlængR Þorsteins s(on) sa er siðan varð byskvp J Skalaholtti en var þaa prestlingR ok vngR at alldri las bok þaa er kavllvt er Ovidivs *Epistolarvm. J þeiri bok byr man-savngR mikill. en hann bannaði honvm at lesa þesskonar bækr.
- 21: þat var hinna ellri manna hatR at kenna hinvm yngRvm. En hinir yngri ritvðv þaa er nams varð imilli.
- 26: En hinn næsta dag eptir þaa komv afvnd. heilags J(ons) byskvps þeir menn er þaa vorv nykomnir af hafi ok færðv honvm bok eina. aa þeiri bok var sa atbvrðr ritaðr er aa þessv landi var þaa miok okvnr [...] Ok er h(eilagR) J(on) byskvp ok Rikini prestr havðv lesit þenna atbvrð þaa mællti prestrinn við byskvp brosandí. Se her nv faðir dravm þann er drottinn syndi þer i nott.
- 27: Nv er yfvir farit nockvt vm þær iartegnir er ver hofvm heyrð sagðar eða seð ritaðar af lifvi hinns heilaga J(ons) byskvps.
- 27f.: þaa kom til hans einn af lærisveinvm <hans> ritari goðr ok vinsæll maðr. prestr at vigslv [...] hann hafði með ser bok er hann hafði ritað. ok giorfva presti einvm þeim er þaðan var langtt ibrvt. ok hafði sa beðit hann miok til at giora bokina ok havðv þeir aa þat sæzt sin imillvm at byskvp skyllði virða bokina ok skyllði prestrin eptir því kavpa [...] Eptir þat synir hann honvm bokina. ok segir a hvat þeir havðv sæzt vm verðit sin imillvm. ok bað hann virða bokina. Enn byskvp hyggr at bokinni ok lofvaði miok ok mællti siðan. Goð er þessi bok ok vel ritvð. en / eigi man honvm verða avðit bokarinnar annar nockvr man hennar niota skolv. prestrinn sv(arar) fyrir hvi faðir. Legg þv aa verðit en hann man giarnna kavpa. eptir því því at hann bað mik miok at ek skyllða honvm slika bok giora. Byskvp sv(arar) þat maa ek giora segir hann ef þv vill at virða bokina en eigi þarf þess fyrir því at sa hinn sami prestr er þv hefvir bokina ætlat er nv anndaðr.
- 37: A þessi sømu tíð var Brandr byskup siukr mioc sva at han matti eigi leidaz til kirkiv oc let han lesa tíðir oc messo i herbergi sínv. þetta var afyrstv vikv faustv oc sva gort bæði mið viku dagin oc fimta dagin.
- 44: þaa heitr diaknin avðrv sinni aa hinn h(eilaga) J(on) byskvp. at syngia hatiðar d(ag) hans allan psalltara ok rita nv atbvrðinn ef heit hans væri heyrðt.

L-Redaktion

- 61f.: bar sua til at prestr sa er las waars herra passionem. bar seint fram ok stirðliga ok eigi miok rett þessa haaleitu þjónastu. styggiandi miðok eyru víðrstandanda lýðs meðr sinum leiðiligvm lesningi. / Sem Ion diackn heyrði hans lestr. ok ser at prestrin fær her af nockurn sua kinn roða ok fyrirlitning. Hrærezst hans milda hiarta til dugnaðar við prestinn. Geingr af þui fram meðr litillatum likams burð. tekr bockina stilliliga af prestinum. les síðann sua sniallt ok skiallt. rett ok greiniligha. at konungrinn ok allir uidrverandi undruðu mickilliga hans listuligann fram burð.
- 70: Sigrðr mællti. eigi munda ek uita prestr goðe nema orð þau er þu talaðir aa mottfionunum mvndi hafa bitið okkr kumpana. þuiat við erum siuckir miðok. vil ek nu giora mina latning fyrir þer. biðianði at þu lesir nu betra ok miukara yfir okkr kumpanvm enn I sinn aa þinginu. [...] Ok er Sigurðr hafði beðit ser licknar fyrir sin meinlæte las hinn h(eilagi) Iohannes yfir þeim kumpanum helgar bænrir.
- 79: enn ver skulum rita meðr þer ok tia þitt maal fyrir herra pafanum.
- 80: bar hann fyrir herra pafan fram skiott ok skauruliga. sin eyrenði. þuiat hann var bæði sniallr ok I nogh hofdingia diarfr. synanðe honum bref ok Insigne. Astueri Lundensis erkibyskups er hann hafði skrifat vm kosning. ok wigslu giorð hins h(eilaga) I(ons). Nu sem werðligr herra Paschalis pafi hefir yfir lesit bref erkibiskupsins [...] Virdir hann huartueggia.
- 84: þat er sagt at hinn h(eilagi) Ion byskup kom at einn tima er einn klerkr er Klængr het [...] las verssa bock þa er heitir Ouidius ðe arte. [...] Sem hinn sæli Iohannes sá ok undirstóð huat hann las fyrirbauð hann honum at heyra þessháttar bóck. (JSH 84).
- 87: sumir laasv heil<a>gar ritningar. sumir rituðu. sumir sungv Sumir naamu. sumir kenðu. [...] ok þegar signum var til tíða gortt. skundudu allir þegar or sinum smáa kofum til kirkiunnar. sætligan seim sem þrifit byflygi til bystoks heilagrar kirku meðr ser berandi. huert þeir hofðu samann borið or lystuligum vinkiallara heilagra ritninga.
- 87f.: hafdi hann marga uaska læresueina vndir ser ritandi bækr margar ok merkiligar þær sem tiaz at Holum ok uida annas stadar.
- 88: hon retti miok látinu bækr sua at hon lét lesa fyrir ser enn hon siaalf saumaðe Tefldi. eða <vann> adrar hannyrðir meðr heilagra manna sogum kynnandi monnum guðs dyrd. [...] sua mikit hofzst fræði fysi ok naams meðr kostgæfui þessa bleðzada byskups at oðru megum stóðu at klerkar. oðrum megum leick menn. huer at lesa meðr heilagri græðgi i sinn minnis sioð. þat er fá mætti af nægð guðligra auðæfa.
- 93f. Enn hinn næsta dag eptir komu menn aa fund hins h(eilaga) Iohannis. þeir er nykomnir voru af Noregi. færandi honum einn litinn bækling aa huerre bok ritaðr var saa atburdr er monnum var miok ukunnigr fra þi er Gydingar spottuðu hinn krosfesta. pinðu lickneskiu vaars herra Iesu Christi. meðr þeim hætti. sem þeira forfeðgr giorðv uíðr siaalfann hann [...] Ok er hinn heilagi Iohannes ok Rikini prestr hofðu *sagðan atburd yfir lesit taladi hann prestrin til heilags Iohannis. [...]
- 95: Nv er yfir farit nockut um þór Iarteinir er wer hofum heyrð sagðar eða seeð ritaðar af lifui hins h(eilaga) Iohannis. þo at menn sæe uíðr at honum lifanda at kalla þat Iarteinir.
- 96: hann hafði meðr ser eina bok er hann hafdi at ollu miok uandat. ok sagdiz hafa skrifat einum fiar lægium presti. er hann hafdi beðit. Villdi hann at herra byskup. legði uerð áá bockina. segiandi prestinn hafa iaattat at kaupa eptir uirðing herra byskups [...] prestrin [...] syndi honum bokina. sagði sitt eyrenði. ok bað hann leggja uerð áá. herra byskup leit innuirdiliga áá bockina. lofadi ok sagi sua. þetta er god bok. enn annar man eignaz en sáá sem þu hefir ritað hana. prestrinn suarar. fyrir hui minn sæti faðir. Leggit aa uerðit ok man hann aurugligha eptir þui kopa. sem þer kastid áá. þuiat hann bað mik at ek skyllda rett meðr þessum hætti rita honum bockina.

[...]

les hann þessa Comunionnem er sua byriar. Refecti domine pane celesti að uitam quesumus nutriamur eternam. þat er sua at skilia. Heyrdu drottinn. ver saddir himnesku braude bidium at su næring snuiz oss til eylifs lifs ok fagnadar.

- 98: MEÐR þi at wer siaaum at gudligh miskunn auðsynir ok fagrliga birtir meðr berum jarteinum ok haaleitum taaknum. / dyrdar fulla uerdleika heilags Ions Hola byskups. er oss hardla naud synligt at rita ok saman setia. þa luti er honum eru til lofs ok dyrdar. eptir þi sem til vaar er komit af roksamligri fra sogn margra skilrikra manna.
- 100: þa fræstar hann af ollum hug. gudligs aakallz. bidiandi gud hialpa meynne fyrir uerðleika hins heilaga *Iohannis. at lesa fimgigvm sinna gud liga bæen pater noster. ok sua morg Mariu vers.
- 105: ok sem hon hafdi lesit bønir sinar. hnægdi<z> hon til suefns ok sofnadi.

Sturlunga saga (StS)

Band 1

- 22: Hrólfur frá Skálmarnesi sagði sögu frá Hröngviði víkingi ok frá Óláfi liðsmanna-konungi ok haugbroti Þráins ok Hrómundi Grips-syni ok margar vísur með. En þessari sögu var skemt Sverri konungi, ok kallaði hann slíkar lygisögur skemtiligstar, ok þó kunna menn at telja ættir sínar til Hrómundar Gripssonar. Þessa sögu hafði Hrólfur sjálfur saman setta.
- 119: Margar saogor verda her samtiða, oc ma þo eigi allar senn rita: saga Thorlacs biskups hins helga, oc Gvdmundar enns goða Ara sonar, þar til er hann var vigdr til prests; saga Gvdmvndar hins dyra hefz III vetrvm eptir andlat Sturlu, oc lycr þa er Brandr biskup er andaþr, enn Gvdmunþr enn goði er þa vigdr til biskups; saga Rafns Sveinbiarnar sonar oc Þorvalðz Snorra sonar er samtiða sogo Gvdmundar hins goða, oc lycz hon eptir andlat Brandz biskups, sva sem Sturla Þorþar son segir i Islendinga sögvm. Flestar allar sogor, þær er her hafa gorz a Islandi, voro ritadar adr Brandr biskup Semunðar son andaðiz. Enn þær sogor, er siþan hafa gorz, voro lit ritapar adr Sturlu skalld Þorþar son sagði fyrir Islendinga sogor, oc hafði hann þar til visindi af froþvm monnum, þeim er voro a avndverþvm daggom hans, enn svmt eptir brefvm þeim, er þeir ritvþv, er þeim voro samtíða, er sogornar erv fra. Marga lvti matti hann sialfr sia, þa er a hans dagvrm gerdvz til stortíþinda.
- 121f.: Nu er hett fra-savgn um at-hafnir Þorvarz, þviat þar ero meiri efni i, en ek uilia i þessa sögu rita.
- 148: Hann tok heim til kenzlo clerca, oc var þat at-havpn hans dagliga tíða i millom at kenna oc rita. Hann var oc at kirkio micinn lvtá natta bæþi ondverþar nætr oc ofan-verdar, enn gecc til scripta iafnan, er hann naþi cenne-monnum. Hann rannsacaþi bæcr manna oc hendir af hvers bocvm, þar er hann kemr, slict er hann hafði eigi adr.
- 278: Biskup oc hans menn voro a husvm vppi, oc var hann skryddr oc las hann bannsetning a norena tvngo, sva at þeir skyllðv scilia.
- 287: Þat varð við bæen þeira, er davða-menn voro, at biskup vann þat til lifs þeim, at hann las yfir þeim miserere, oc segir þeim at þa voro þeir eigi lavsari enn adr.
- 290: Biskup ferr vm svmarit yfir Vest-fiorþv, enn vm vetrin var hann a Breiðabols-stað i Steingrims-firði með Bergþori Ions syni, oc vrðv þar margir lvtir þeir, er fra-sagnar

- væri verdir, oc iartegnum þotti gegna, þott her se æigi ritnir, bæði þat er biskup atti við flagð þat, er þeir colluðu Sel-kollv, oc mart annat.
- 328: Iarlinn ritaðe til Snorra, at hann skyllði fara vtan, ok lez til hans gera miklar sæmdir. Ok miok var þat i skapi Snorra.
- 421: Nv tok at batna með þeim Snorra ok Sturlu, ok var Sturla lǫngvm þa i Reykia-hǫllti ok lagði mikinn hvg aa at lata rita sogv-bækr eptir bokvm þeim, er Snorri setti saman.
- 480: Þá fanz vísa þessi at Sauðafelli, ristin á kefli: [...]
- 489: Hann sǫng lǫngum eða lét lesa fyrir sér sǫgur heilagra manna á latínu, þá er hann vakti.
[...]
Margt sagði hann annat, þó at hér sé eigi ritat í þessarri sǫgu.
- 491: Ok margir merkiligir hlutir urðu á þann dag, er biskup var grafinn, þótt hér sé eigi ritaðir,
- 514: Margir voro adrir draumar sagðir i þenna tima, þo at her se eigi ritaðir, þeir er tþinnda-vænir þóttu vera, sva ok aðrir fyrir-burðir.
- 517: [F]yrir tþinndum þessum, er her fara eptir, urðu margir fyrir-burðir, þo at her sé faðir ritaðir.
- 540: Ok var þat saugn Arnfinnz, at hertuginn géfi Snorra iarls nafn, ok sua hefir Styrmir hinn fróði ritað »aártið Snorra folsnar-iarls«
- 551: Snorri sagdi fra skiptum þeira sona Hallueigar; hann hafði þar ok bref, er Oddr Sueinbiarnar son hafði sentt honum af Alfta-nesi; var þar aa stafkarla-letr, ok fengu þeir eigi lesit, enn sva þotti þeim, sem uaurun naukur mundi aá vera.
- 565: Hann var skrydðr ok hafði mitr aa haufði, enn bagal i henndi, bók ok kerti i annarri; hefir hann nu upp bann-setning við Vrækiu ok hans menn alla.

Band 2

- 100: Ok aa stefnunni lét Þorðr lesa upp rollu langa, er hann hafði laatið rita vm skipti þeira Hauk-dæla ok Sturlunga. Birtiz þar aa margr skaði, er Þorðr hafði fengit i manna-láatun. Þa mællti konungrinn: »huað flytr þu her i mót Gizurr«? Hann suarar: »ecki hefir ek skra-sett sagnir minar, [...]«
- 127: Oc er enge kostr var griþa, skriptaðiz Semundr við Þormoð prest, enn Guðmundr við Hiallta prest, ok toko baðir þionostu, holld ok blod Iesu Christi i sinn likama; eptir þat lasu þeir letaniam.
[...]
Enn þat unndruðuzt menn, er ecki bledde likamanum. Guðmundr Orms son ok pres-tarnir lasu þa vii psalma, ok fann enge maðr, at hann brygðe ser nøkut við þessi tþindi,
- 143: Þá er skip tóku at búaz um várit, lét Þorgils rita á vaxspjǫld ok sendi konungi; var þat þar á, at hann beiddi, at konungr leyfði honum at fara til Íslands eða ella til annarra landa, kvaz eigi lengr vera vilja í ófrelsi.
- 150: Þorleifr [i Gørðum hafði sent Eyjólfvi bréf]; var þat lesit [at veizlunni;
[...]

Birti Þorgils þá ráðagerðir sínar ok lét lesa] skipanar-[bréf sitt ok kvaddi menn til ferðar með sér].

- 151: Man hér lesit vera konungsbréf. Bið ek, at] [me]nn gefi her til [gott hljóð ok hyggi síðan at svorum«]. [H]ellt þa Þorðr [á brefinu ok sýndi innsiglit, það Þorleif at] fa mann til [at lesa, ef hann vildi.

[...]

Þorgils mælti: »vita skulot þer þat Þorleifr, at ek etla at lata lesa her i dag konungs bref ii eda iii opinberliga, sva at þer heyrit [...]«

- 152: Let Þorgils þa lesa bref konungs, ok gerdi Þorðr Hitnesingr. En er bref var lesid, þa toko menn eigi skiott til svara.

[...]

Þa let Þorgils lesa konungs bref þat, er Þorleifi var sent.

- 174: Þorðr hafði ritat bréf til Þorgils, at ábóti bauð honum heim í Skálaholt, ok þótti hann betr kominn í Skálaholti en í Skagafirði.

- 234: Oddr svaf litit vm nottina ok savng lenge ok las psaltara sinn.

- 277: Biskup varð þá reiðr mjök ok mælti mǫrg óþægilig orð við Þorgils, þau sem eigi hæfir at rita.

- 294: Lét Þorgils því ǫllu á dreif drepa ok þeim ǫngum uppi haldit, ok því ritum vér þar ekki af.

- 295: Honum var sagt, at til væri saga Tómas erkibiskups, ok kaus hann hana, því at hann elskaði hann framarr en aðra helga menn. Var þá lesin sagan, ok alt þar til er unnit var á erkibiskupi í kirkjunni ok hoggin af honum krónan.

- 306: Gekk þá skattr yfir land, sem mǫrgum mǫnnum er kunnigt orðit, ok ritum vér þar eigi fleira af, en þó eru þar mikil sǫguefni.

- 318: Hallvarðr flutti ok konungsmál við Vestfirðinga ok kom því svá, at allir hétu at koma til Þórsness-þings um várit ok sverja konunginum þar land ok þegna. Var þetta þá ritat norðr til jarls ok neitt ǫllum þeim ǫlogum, sem áðr hafði hann samit við bændr norðr þar.

- 325: Réz hann þá til ferðar með konungi ok var skrásettr í skip. Gekk hann þá til skips, ok var fátt manna komit;

- 327: Ok lítlu síðarr kom Sturla í ina mestu kærleika við konunginn, og hafði konungr hann mjök við ráðagerðir sínar ok skipaði honum þann vanda at setja saman sǫgu Hákonar konungs fǫður síns eptir sjálfs hans ráði ok inna vitrustu manna forsǫgn. – En áðr konungr lét setja sǫguna saman, hafði Hákon konungr andaz í Orkneyjum, ok þótti mǫnnum þat mikil tíðindi um ǫll Norðrlǫnd ok inn mesti skaði. Ok þá í annarri utanferð Sturlu var hann enn með Magnúsi konungi vel haldinn ok mikils metinn. Þá setti hann saman sǫgu Magnúss konungs eptir bréfum ok sjálfs hans ráði.

- 329: at suaurum. Hellt þa Þorgils a brevinu ok syndi insi[g]li, það Þorleif fa mann til at lesa brefit, ef hann vildi. Þorlei[fr] kuez eigi þat mundu gera, [...]

Þorgils mælti: »vit[a] skulut er þat, Þorleifr! at ek etla at lata lesa her i dag konungs bref opinb[e]rliga, sua at þer heyrit, ok skal ek eigi myrða þetta brefit, þo at þ[er] hafit myrt hin tuau eða þriu, er til þin hava verit sent;

[...]

Let Þorgils þa lesa bref, gerði þat Þorðr Hitnesingr. En er brefit hafdi lesizt, þa tok[u] men seint til suara.

- 330: Þa let Þorgils lesa konungs-bref þat, er Þorleifi var sent; var hann avitaðr miog um þat er hann hafði brotit bref konungs, voru þar i mikil at-mæli ok heitun við Þorleif,

Laurentius saga biskups (LSB)

- 1: [A:] þuiat saa sem þessa sogu hefer saman sett uar aa minntur af honum sialfum j minne *hallda hueria hlute hann sialfr fram sagdi. hueriu fram hafdi farit vm hans æfe adur hann uard byskup a Holum.
- [B:] þuiat saa sem þessa saugu hefir saman sett. var ek a minntur af honum sialfum j minne hallda hueria hlute hann sialfur fram sagde huat fram hafde farit um hans fyre æfue adr enn hann uar biskup at Holum.
- 2: [A:] Eru hier og marger hlutir saman settir af ymissum ath burdum sem fram hafa farith aa ymsum londum epter þui sem aannalar til uisa huerir mestann frodleik syna. suo og erum marger hlutir inn setter. af byskupum og odrum weralldar hofdingium. sem samtida hafa uerith. þesse fraa sogn. Og þo ath þad uerdi nockud o nyttsamligt [stor]f saaman ad setia. þuilika hlute sem birtazt og audsynast maa j þessu maale. er þo verra ath heyra og gamann henda ath sogum [heid]inna manna.
- [B:] Eru hier ok margir hlutir saman settir af ymissum at burdum sem fram hafua farit aa ymissum londum eptir þui sem annalar vt uisa. huerir mestann frodleik syna. Suo ok eru margir hlutir inn j settir af biskupum ok odrum ueralldar hofdingium sem samtida hafa uerit þessi fra sogn. ok þo at þat uerde nockut onytsamlikt starf saman at setia. þuilika hluti sem birtaz ok audsynazt j þessu mali. er þo uerra at heyra ok j gamann hennda at sogum heidinna manna.
- 2f.: [A:] S[ira Þor]arinn kagge var klerkr godr. og hinn mesti nytsemda madur til leturs og b[oka] giorda. sem enn mega aud synast. margar bækur sem hann hefer skrifat Hola kirkiu og so Ualla staad.
- [B:] Sira Þorarinn kaggi uar klerkur godr ok hinn meste nytsemdar madr til leturs ok boka giorda sem enn mega audsynaz margar bækur sem hann hefur skrifat Hola kirkiu ok suo a Ualla stad.
- 10: [A: *Lakune*]
- [B:] Svo giordizt hann þa framur j klerk dome at dikta ok versa at hann giordi suo skioott vers sem madur taladi skiotazt latinu.
- 12: [A: *Lakune*]
- [B:] baud þa sira Laurencio at fara nordur til Modru ualla med bann setningar bref. huert hann skilldi upp lesa fyrir Sigurdi. ef hann uilldi eigi af ganga stadnum. [...] Næsta dag þann sem hatid bar a. las sira Laurencius bref biskups eptir gudspiall j messo. suo hatt ok skyrt at Sigurdr ok allir þeir er j kirkiune uoru heyrdur. voru þau

bref svo latandi at Jorunndr biskup lysti banne yfir Sigurdi. bodanndi samneyti kristinna manna.

14: [A: Lakune]

[B:] uakti herra Petur bonord uidur skyllda frænkonu kongsins. uar hun austur i Uik. beidizt hann at kongurinn skrifadi henni til. bad hann herra Petur lata skrifa ok dikta brefit. enn sagdizt mundu gefa fyrir jnsiglit. þa kalladi herra Petur Laur(encium) til sin ok bad hann dikta ok skrifa þetta bref aa latinu sem hann kunni bezt. [...] Næsta dag eptir syndi hann herra Petre brefit skrifat ok diktat. Geck herra Petur þa til kongsins med brefit ok syndi honum. kongurinn lofadi miog letur ok diktan brefsins. eptir spyriandi huerr giort hefdi. hann svarar honum at islenskur prestur einn hafdi giort. [...] kongurinn tok honum blidliga. ok spurdi huort hann ueri sa p(restur) sem herra Petri hafdi diktat brefit. hann s(agdi) suo uera mundu.

16: [A: Lakune]

[B:] Enn kom til vor á morgin og sýn oss letr þitt, og ef þú kannt nockud ad dýckta. Næsta dag epter kom sýra Laur(entius) til erchi byskups, halldandi á einne rollu. Erchi byskupinn leyt á og lofadi letrid, og mællti, les fyrer oss það er þú hefur dýcktað. hann las þar af vers er hann hafdi giort til frú Hallberu abbadýsar ad Stad. Er hun gød kona sagdi erchi byskupinn er þú hefur so lofad hana. það hallda menn satt á Jslandi sagdi Laur(entius)

17: [A: Lakune]

[B:] Nu er þar til ad taka ad Laur(entius) var med Jorunde erchi byskupe j Nidar öse, og studeradi jafnan j kyriunnar logum, er meistare Johannes flæmingie las honum,

19f.: [A:] <E>jnn dagh let erchibyskupinn kalla Laur(encium) til sin so seigiande, hier er bref er Ion hefer giortt epter voru bode. þetta bref skalltu vpp lesa. yfer kor i kirkiunne. aa morgin. þuiat þáá er mikil hatidis dagur. La(urencius) svar(ar): dyrtt er drottinns ord. skal eg það giora og fram bera sem þier vilid medan eg er j ydare þionustu. [...] geck sira Laur(encius) vpp a kór. epter bode erchibyskups og las bref rumor *pestiferus. var j brefinu þui sa skilningur halldande. ad [...] las Laur(encius) so hatt og sniallt. ad þeir heyrdur giorlla þa svaradi Siguatur enn til. so seigiandi. eigi þarftu Islendingr so hatt ad eþa. þui vier heyrum huad þu seiger.

[B:] Eynn dag liet erchibiskupinn kalla Laur(encium) til sin. svo seigiandi. hier er bref er Jon flæmingi hefir giort eptir vorv bodi. þetta bref skallt þu upp lesa yfir kor j Krist kirkiu aa morginn þuiat þa er mikil hatid. L(aurencius) svaradi. dyrt er drottins ord. skal ek þat giora ok fram bera sem þier uilit meda ek er j yduari þionudztu. [...] gieck L(aurencius) vpp aa kor ok las bref erkibiskups eptir hans bodi þat sem þann skilning hafdi at [...] las L(aurencius) svo hatt ok snialt at þeir heyrdv giorla. svaradi Siguatur landi suo seigiandi. ei þarftu Jslenndingr at hropa svo hatt þuiat heyrum uer huat þu seigir.

22: [A:] sijdan hann las brefid yfer kors brædrum adur nefnt: af skola klerkum. og aullum þeirra kompanum. lanngth er ad tina og telia.

[B:] sidan hann las brefit yfir kors brædrum adr nefndum. af skola klerkum ok ollum þeira kumpanum at langt er at tina edr telia.

22f.: [A:] Nu er þad ad seigia ad Jor(undur) erchibyskup var j mikille blidu herra Hakonar kongs. skrifadi erchibyskupinn til hans. birttande honum. huilik þyngsl kors brædra. giorde hann bidiande. ad hann sialfur mundi til koma. og tyfta þa. med kongligu vallde.

[B:] Nu er þat at seigia at Jorvndr erchibiskup uar j mikilli blidv uid herra Hakon kong. skrifadi erchibiskupinn til hans. birtanndi honum þuilikann þunga ok oroa kors | brædur giordu honum. beidandi at hann sialfur mundi til koma ok tytta þa med kongligum valldi.

31f. [A:] hafdi erchibyskupinn þo miklu meira kærleika. med heimugleik áá sira Lafrans. en til brodur Biarnar. toku þeir bader hinu sterkustu bref. j sin erinndi. til vallda. audsynndi erchibyskup huern kærleika hann hafdi til sira Lafra(ns) ad hann gaf honum med sinu opnv jncigle þria membranas. ad þau bref erv so felld. ad jncigla skal en skrifa ecki aa skal sa sem vt er gefid. þaa slikt aa skrifa sem honum likar. og sueria eid adur. ad hann skal ecki þad skrifa áá. sem til skada sie þeim sem vt gefur. edur hans kirkiu. og þenna eid sor sira Laur(encius) og var jnciglath suo tueir trunadar menn erchibyskups uoru hia. skrifade og erchibyskupinn vt til byskupanna. Jor(undar) byskups og Arna. kærlig bref. ad þeir væri. fyr nefndum visitoribus goduiliuger. og til styrktar j sinu vallda.

[B:] Erchibiskupinn lagdi þa miklu meira kærleik med heimogleik til sira Lafranz enn brodr Biarnar. tokv þeir badir hit sterkazta bref j sinv erinndi til uallda. Audsynndi erchibiskupinn huern kærleik er hann hafdi til Lafranz at hann gaf honum med sinv opnu jnnsigli þria membranas. Enn þau bref eru suo felld at jnsigla skal en skrifa ecki aa. skal sa sem ut er gefit. skrifa þa sligt sem honum likar ok sveria eid adur at hann skal ecki þat skrifa aa sem til skada se þeim sem ut gefur edr hans kirkiu. ok þenna eid sor Laur(enci)us þo leyneliga suo at tueir trunadar menn erchibiskups uoru hia. skrifadi ok ut til biskupana Jorunndar biskups aa Holum ok Arna biskups Helga sonar j Skal hollti. kærleiks bref at þeir væri fyr nefndum uisitoribus. god uiliuger ok til styrtar j sinv valldi.

36: [A:] j midil huerra var einn prestur er Ilifur hiet j Gufu daal j Vestfirðinga fiordunge. hann profudu visitatores. aa messu song og les. og profadist so til ad hann kvnne nærre litid. j sier huerium þessare hluta. þa sagde Laur(encius) profum hann aa canticanum audite: og suo giordu þeir. kunni hann vist eigi. ad lesa audite. Ecki maa eg sagde Ilifur prestur. giora vid þui ad þier profid mig aa þui sem vandast. fae þier. Audsynt er þad sagde Laur(encius) ad sialldan hefir þu sunngit *ferialiter. tok<u> visitatores messu song af Eilife preste. og allt prestligt embætte. þar til honum var kent adur næme. suo ad hann væri embættis fer.

[B:] J medal huerra var einn prestr er Eilifur het er bio j Gvfudal j Vestfirðinga fiordvngi. hann provdu | uisi<ta>tores aa messu savng les ok saung. ok profadizt suo til sem hann kynne nær litit j sier huerium þessara hlvtu. þa sagdi L(aurenci)us profum hann aa kantikanum avdite ok suo giordu þeir. kunne hann uist ei at lesa audite rett. ecke ma ek sagdi Ilifur prestur giora uit þui at þier profit mik aa þui sem uandazt er til. Audsynt er þat sagdi L(aurenci)us at sialldan hefr þu lesit fialiter. toku uisitatores messu song af Ilifi presti ok allt prestligt embætte þar til honum uæri kent. edr hann næme svo at hann uære embætis fær.

38f.: [A:] Laur(encius) giordi bref med aa minningum. til Þorualls ad skipe aptur lika-manum til Bæis áár. elligar giore satt mal med prest. og skipte so vidur kirkiuna sem skynsamligt sie. af saalu giof. Enn likamin hafi frialsann groft. a Munka þuera med

ordlofi sira Hilldibrandz. Þorualldur varð far. við þetta bref. og sagdist alldri hirta hvat hann segdi. villde hafa yfer sogn Jor(undar) byskups.

[B:] L(aurenci)us giordi Þorvalldi aa minningar at hann skipadi likamann aptur til Bægiss ar. edr gerdi satt mal uidr prestinn. Þorualldr for vit þetta ok sagdizt alldre hirta hvat hann segdi. ok uilldi hafa yfir log Jorundar biskups.

- 39: [A:] sijdan giordist. Laur(encius) bref heima aa Modru vllum. og for til Muka þverar. for vpp aa kor einn helgan dag. leggiande aa vr skurd med opnu brefi. ad [...]

[B:] sidan giordi L(aurenci)us ferd sina af Modru uollum heiman. for sidan til Munka þuer ar einn helgan dag ok upp aa kor. leggiandi aa ur skurd med sinu opnu brefi at [...]

- 39f.: [A:] abote og brædur badu Laur(encium) gefa sier copiam. af vrskurdirum. Laur(encius) bad þa hallda urskurdinn. og sagdist þa vilia gefa þeim copiam. elligar eigi. skildu þeir þa ad sinne. med þui. Sijdan skrifade abote vestur til Jor(undar) byskups. og brodur Biarnar.

[B:] Aboti ok brædr badu L(aurencium) gefa sier copiam af vr skurdirum. L(aurenci)us bad þa hallda vr skurdinn ok sagdizt þa vilia gefa þeim kopiam elligar eigi. skildu þeir þa at sinni med þui. Sidan skrifadi aboti vestr til Jorundar biskups ok brodur Biarnar.

- 40: [A:] herra Jor(undur) byskup og broder B(iorn) skrifudu nordur med sira Sniolfe mest þess erinndis ad þeir villdu faa lata vrskurdar bref Laur(encij) honum til asak<a>nar. ef hann hefði skiotliga vrskurdat og eigi laga geymt. hafði það og verid nordan sagt. ad hefði uerid lesid og var það eigi sannindi. sira Sniolfur kom til Muka þuera. med adur nefndum bodskap. var þa og sent til sira Laur(encij) og herra Þordar. komu þeir. las Sniolfur vpp bref Biarnar *visitatoris ad hann gaf orlof til ad syngia. j kirkiu. þar til er þeir Jor(undur) byskup tæki a profe aa malum epter pasca: slikt ed sama skrifadi Jor(undur) byskup: krafde Sniolfur Laur(encium) ad lata lesa urskurdar bref sitt. og epter það las Laur(encius) brefit. og sem komid var. ad ennda brefit. greip abote til brefsins. j fra innciglið.

[B:] herra Jorundr biskup ok brodir *Biorn skrifvdu norðr med sira Sniolfi mest þess erinndiss at þeir uilldu fara lata urskvrðar bref Laurencij honum til asakanar ef hann hefði skiotlega ur *skurdat ok eigi laga geymt. hafði það ok uerit nordan sakt at það hefði verit lesit. uar það eigi sanninndi. sira Sniolfur kom til Munka þuer ar med adr sagdan bod skap. uar þa ok sent eptir sira L(aurencio) ok herra Þordi. ok sem þeir kvomu. las Sniolfur bref brodr Biarnar at hann gaf orlof til at sungit veri j kirkivonne það til sem þeir Jorundr biskup tæke profe a malinv. slikt hit sama skrifadi biskup. krafði Sniolfr L(aurencium) at lesa vr skurdar brefit ok hann las. ok sem komit uar at ennda greip aboti til brefsins ok margir menn med honum. ok slitu j sundr brefit ok fra jnsiglin.

- 42f.: [A:] skrifade hann þa til sins kæra vinar. sira Haflida Steinssonar. epter frettandi. huat hann radlegde. honum. skrifade hann so aptur. til hans. ad hann skyllði aptur fara. j því skipe sem broder Biorn og hitta so erchibyskup. og kors brædur. jafn fram odrum.

[B:] Skrifadi hann þa til sira Haflida Steins sonar vinar sins. enn hann radlagði honum at hann skillði fara til Nor(igs) samskipa brodr Birne ok finna erkibiskup ok kors brædr jafn fram honum.

- 43: [A:] skrifade hann utan med honum til erchibyskups og kors brædra.
[B:] skrifadi hann med honum til erkibiskups ok kors brædra j Þrandheimi.
- 46: [A:] kom Lau(rencius) | til Hola toluduzt þeir byskup þa vid. las Laur(encius) þa vpp. þa alla hlute. sem hann hafdi saman lesith. af uan rækt. og o logligvm fram ferdum. byskups. vil eg og ecki leynast fyrer ydur herra byskup ad þessa hluti alla. mun eg vpp lesa fyrer erchibyskupi. linadist Jor(undur) byskup þaa. so seigiandi. byd eg þier þad. sira Laur(encius) ad vit leggium nidur oll ockur mala ferle. og skrifum satt giarnaliga. huor med odrum vier framm med þier: til erchibyskups en þu sker j sundur þetta bref. sem þu hefur nu vpp lesit oss til saka.
[B:] for L(aurenci)us til Hola ok toluduzt þeir biskup uid. las L(aurencius) þa upp fyrir honum alla þa hluti er hann hafdi saman sett. af vandrækt ok o logligvm fram ferdum biskups. uil ek ecki s(agdi) hann leynast fyrir ydr herra at þessa hluti alla mun ek kvnngera erchibiskupinum. þa mællti Jorundr biskup. bid ek þig sira L(aurencius) at uit leggium nidur oll ockur mala felli ok skrifum satgiarnliga huorir med odrum. uær fram med þier til erchibiskups. Enn þu sker j sunndr þetta bref sem þu hefir nu upp lesit oss til saka
- 47: [A:] kom hann med bref og bodskap. Jor(undar) byskups og bar hann eigi af heilv soguna Lafra(nsi) seigiande hann hafa þau morg bref erchibyskups vpp lesit aa Islandi. ad hann kuast. eigi vita huerssu hann hafdi ad komist. hlyddu kors brædur full uel a þennan hans fram burd. var þa þegar. sv rááda giord. gior. ad þegar sem hann kæme fram þangat. skylldi *gripit hans allt gódz bref og skilriki. en reka hann j myrkua stofu. hropadi Biorn hann sem hann orkadi. var þui mest truad sem Jor(undur) byskup hafdi skrifat. fram til erchibyskups og kors brædra:
[B:] hafdi hann bod skap Jorundar Hola biskups ok bar ei med frægd sogu L(aurencii). seigandi at hann hefði morg þau bref erkibiskups upp lesit aa Jslandi er hann kuezit eigi vita hversu hann hefði at komizt. kors brædr hlyddu ok fullgiarna aa þenna flutning. uar su þegar þeirra rada giord at nær sem L(aurenci)us kiæme þar. skilldi hann gripazt ok allt hans gozt bref ok skilriki enn kasta honum jnn. uar þo þeim flutningi mest trvat sem Jorundr biskup hafdi fram skrifat.
- 49: [A:] oll bref og skilriki hans voru gripin fra honum og lesinn fyrer kors brædrum. sogdu þeir ad hann hefði nockur þau bref. ad þeir vissu ecki huadan þau uoru ad komin. og erchibyskup hafdi ecki honum vt gefit og þad var þo med ongu mote. profuat.
[B:] var þat þegar fært upp j biskups gard unndir ualld kors brædra minna ok meira. kistur hans upp brotnar. bref ok skilriki tekin ok yfir lesin. sogdu þeir hann hafua nockvr erkibiskups bref sem hann hefði honum aldri ut gefit. enn þat vard þo ecki sann profat.
- 50: [A:] þeir sogdu ad þad uar aud profat. ad hann hefði farit med fals bref med þeim skilninge. sem hann villde sialfur sett hafa.
[...]
voru þeir Eilifur og Audon þungaster Laur(encio) þui ad hann hafði adur lesid bannsetningar bref. aa kor yfer þeim.

[B:] þeir s(ogdu) þat aud profat at hann hefði farit með falsbref til Jslandz ok komizt at jnn sigle erkibiskups ok skrifat unndir bref með þeim skilninngi sem hann uilldi.

[...]

uoru Eilifr ok Audun L(aurencio) þyngztir fyrir þa sok er hann hafði lesit yfir þeim banz settningar bref sem fyrr seigir.

- 51: [A:] þa tolotu þeir allt æpter hærra þu sira Lafrans þa þu last bannsetningar <bref> yfer oss. [...] uar þa lesit bref þad er þeir hofdu giortt. ad honum uoru gefnar tvær saker. onnr ad hann hefde | falsat bref erchibyskups. enn su fyrre. at hann hefði suckat godze og offre. hins heilaga Olafs.

[B:] þa m(ællti) einn þeirra. alt hropadir þv hæra Laurencius er þv last banz bref yfir oss. [...] uar þa lesit bref þat er þeir hofdu gert. ok voru honum þar gefnar j ij. sakir. onnur sv at hann hefði falsat bref erkibiskups. enn aunr sv at hann hefði svckat ofre hins heilaga Olafs kongs

- 51f.: [A:] þa voru lesinn bref. þau sem Jor(undur) byskup af Holum. hafði skrifat honum til þunga.

[B:] þa uoru lesin bref þau sem Jorundr biskup hafði fram skrifat honum til þunga.

- 52: [A:] var honum. feingit. þad herbergi. sem aa uar gluggr. og hann matte lesa uit tider sinar.

[B:] var honum þa feingit þat herbergi sem aa var glugr sa er hann matti lesa vid tidir sinar

- 56: [A:] <N>v er fra þui ad seigia. ad kors br(ædur) letu sira Lafra(nz) fara aa kaupskip fiotradan. og skrifudu ut með honum til Jor(undar) byskups.

[B:] Nu er þat at seigia <at> korsbr(ædr) j Þrand heime. lietu sira L(aurencium) um uorit fara fiotradann j skip ok skrifudv með honum vt. til Jorundar biskups.

- 57: [A:] at þeim lidnum let | byskup kalla Laur(encium) j skrudhuse með kenne monnum. let hann þa vpp lesa bodskap erchibyksups efnis og so kórs brædra.

[B:] Enn at þeim lidnum. kalladi biskup L(aurencium) j skrudhus með kenne monnum. let hann þa lesa upp bref ercibiskups efniss ok kors br(ædra).

- 60: [A:] Enn eg legg þad rad til með þier. sem til betranar mun snuast vm þitt efni ef þu helldur þui. Les dagliga heilags anndatijder og gleyrn þui eigi. og mun heilags annda miskun hugga þig. og leysa þina kuol. og þraut.

[B:] satt er þat at þv ert j miklum þrautum ok naudvm. Eitt rad uil ek leggja til með þier þat sem til betranar mun snuazt þinn hagr. Les þv dagliga tider af helgvm annda. ok mvn heilags anda miskunn hugga þina hrygd ok leysa þina kvol. Enn geyrn þu at gleyrna þessu alldri.

- 62: [A:] og epter vpp lesinn brefin. þau sem sira Kodran [l]et vpp lesa. skaut hann aa lanngri tolv.
[B:] um vorit kom sira Ko<d>ran þar. ok liet lesa þar sem annars stadar þau bref sem honum hafdi erkibiskupinn ut gefit.
- 70: [A:] bæna hallz madur var hann so mikill. þuiat hann [songh] þridiung h af vorar fru psalltara. er hinn helge. Anselmus erchbyskup hefer diktad.
[B:] bæna halldz madr uar hann mikill. hann las þridivng Davids psalltara huern dag. ok þridiung uorrar fru psalltara.
- 73: [A:] Vard hann hinn fremste kl[er]kur. songare harlla sæmiligr. og mælsku madur mikill. so at hann sette saman margar. soghu [bæ]kur. heilagra manna j norrænu maale med mikille snilld.
[...]
hans idn uar ecki [anna]t enn lesa kenna og studera j bokum. aa Arna lagdi hann alla aa stundann ath kenna honum latinu og letur. vard hann hinn framasti klerkur og skrifare harlla sæmiligr og versificator.
[B:] uard hann hinn framazti klerkur ok mælsku madr allmikill. suo hann setti saman margar sogur heilagra manna j norrænv med mikille snilld.
[...]
Eingi uar hans idn onnur enn lesa. kenna latinu ok stvddera j bokvm. Arnde son hans uard dyrr klerkr ok skrifari mikill.
- 81: [A:] kunnight var þier þad sagde erchibyskup huerssv moth stadligr hann var ockur badum. þa er hann var med Jor(unde) erchibyskupe er hann las | yfer ockur bannsetninghar bref.
[B:] kunnigt var ydr þat at hann uar ockr mot stadligur er hann var med Jorundi erkibiskupi þa er hann las bannsetningarbref yfir ockr.
- 85: [A:] <A>th þessum bodskap settum og yfer lesnum þackade hann Gudi þessa giof og valld sier veitta.
[B:] At þessvm bod skap settum ok yfirlesnum. þackadi hann Gudi þessa giof sier veitta ok valld sier veitta.
- 85f: [A:] Epter þessa hlute so fellda. skrifade herra electus til herra Ketils. sem þa var hird stiore aa Jslande og kom hann til Þing eyra. og nordur til sira Þorsteins officialis. Ridu þeir aller samt og herra electus til Hola.
[B:] ÞESSU næst skrifadi herra electus til herra Ketils er þa var hirdstiori aa Jslandi at hann kæmi til Þingeyra ok sira Þorsteinn skard steinn. Ridu þeir med honum til Hola.

93: [A:] Stefan Hauksson kaus electus at bera ker sitt og þiona sier þuiat hann var jslen<z>kur. var hann hinn meste meistare aa margar lister. gull smid. gr[oft] og vpp kast. let herra electus hann bua Jons bolla Hola byskups huern hann hafde til Roms. var sa bolle oræktur adur aa Holum enn Lauc(encius) let bua hann og diktade sialfur þau vers sem þar eru grafinn aa: marger luter uoru þeir er herra electus hafde noterad upp adur vm vanda mal þau sem Hola byskups dæmi. hofdu til borit.

[B:] kiore L(aurencius) Stephan Hauk son at þiona sier vid bord þuiat hann var jslenkr ok uar hinn mesti meistari aa margar lystir. gull smids groptur ok upp kost. liet L(aurencius) hann bva Jons bolla Hola biskups hvern er hann hafdi til Roms ok diktad<i> þau uers sem grafinn eru aa honum. marga hluti hafdi herra electus noterat upp vm vannda mal þau er til hofdv komit j Hola byskups | dæme.

95: [A:] herra Gudmundur abote hafde þa og skrifat vtan til erchibyskups vm tiunda mal. las broder Arne allann processum: og prof Þing eyra klausturs fyrer erchibyskupi og korsbrædrum.

[B:] <G>vdmundr aboti at Þingeyrum hafdi utan skrifat til erkibiskups ok kanunka um tivndar malin. las br<o>dir Arne allan processum ok prof Þingeyraklausturs fyrir þeim.

97: [A:] hofum vier þad eina vm hans hattu og sid ferde hier sam sett ad vier vilium fyrer Gude suara.

[...]

klerka þa sem syngia attu eda lesa. diakna og klerka let h[ann] suo tyfta ath þeir skylldu þad riettliga giora.

[B:] klerka ok diakna þa sem lesa attv edr singia j heilagri kirkiu liet hann þa suo typta at þeir gerdi sem fagrligazt ok best.

98: [A:] skilldu þeir sem lesa attu hafa yfer vm kuellidit adur fyrer skola meistara. og taka hirtinngh af honum er þeir læsi eigi riett edur syngi.

[B:] skylldu þeir sem lesa attu hatidardaga. skylldv æ sia fyrir um kvellidit fyrir skola meistara ok taka hirting fyrir þat sem aa fatt er.

99: [A:] Sem hringde til ottu songs. las hann Mariu tider medan hann klæddizt. suo ed sama lasu klerkar Mariu tider vte j kór medann hringdi.

[B:] hann klæddizt jafnan vm ottu saungs hringingar ok las medan vorar fru tidir ok suo skylldu þa ok lesa adrir klerkar j kor.

100: [A:] las hann leinge psalltara. [...] las hann jnne medann hann klæddizt og þuozst

[B:] ok las þa leingi psalltara. [...] las hann jnne medan hann klæddizt ok þiozt

101: [A:] fyrst for hann þa j sitt studium og studerade hann j bokum. skrifade hann vpp aa vax spialld. nóteranndi þad sem hann | villde hafa serliga vr bokum. og þar epter

skrifade Einar diakne vpp j kuaterne edur bok so a[d] byskupinum var til tæk nær hann villde aa lita og það framme hafa.

[...]

sagdi Einar diakne byskupinum heilagra manna sogur. aa norrænu edur las latinu sögur þar til. sem hringt var til aptans songs. geck byskupinn þegar vt til kirkiu vm fyrstu *hringing. lesandi so salu tider med klerkum. Epter kuellz söngh geck byskupinn heim til herbergia sinna. og þa epter til bords. jafnann let hann einn huern klerk lesa lectionem fyrer bordi sinu. giord það jdugligast Oblaudur diakne Þorsteinsson.

[B: Lakune]

- 103: [A:] Broder Bergr Sockason var kosinn af herra Laur(encio) abote aad Munka þuera. var hann vigdur einu are sidar af honum heima aa Holum var hann formennt madur vm fram flesta menn þaa aa Islandi. klerk dom letur song og malsnilld. saman sette hann margar *heilagra manna sogur j norrænu sem birtazt mun og audsynast medan þetta land er bygt.

[B: Lakune]

- 104: [A:] f]or hann mest ad þui huerssu þeir sungu og lasu j heilagre kirkiu.

[...]

skulum vier og skrifa til erchibyskups ad hann styrke þetta vor satt maal. var þetta pactum giort med handlogum og brefum

[B: Lakune]

- 106: [A:] Sira Sniolfur kom vt fyrer sunnann land. og reid til Hola hafde hann feingit bref af nockrum korsbrædrum. og þeir badu L(aurencium) byskup skipa uel med hann. [...] Munum vier og skrifa nordur med ydur til uors brodurs. ef þier vilid jata oss þessu

[B: Lakune]

- 107: [A:] las byskupinn þa yfer honum batnade honum þa med Gudz vilia.

[B: Lakune]

- 111: [A:] vm vorit epter paska aa Ions dag Hola byskups senndi hann sira Pal Þorsteinsson] J Skalhollt med brefum. hafdi hann saman sett stortt bref. j huert hann sette allegationes [iu]ris. ad [...]

[B:] litlu sidar senndi hann sudr j Skalholt sira Pal Þorsteinsson med stortt bref til Jons biskups j hvert hann hafdi saman sett allegationes juris at [...]

- 111f.: [A:] bref fyrir sagt L(aurencij) byskups feck s[ira Pa]ll herra Jone byskupe. og suo sem hann hafdi það yfer lesid vard hann miog styggur. segiandi ath at fyrer þetta bref munde

hann einninn fram fara sem adur. Sira Pall spurde þa Jon byskup huortt hann [vi]lidi nockud aptur skrifa. sem hann hafdi adur [j] fyr[stu] skrifat a[t hann mun]di [n]or[d]ur r[id]a [enn] um sumarit yfer at dæma Modru ualla maalum. Enn sira Pall sagdist ecki hirda ad fara med þeim brefum. byskupinn sagdizt ecki munde skrifa annath.

[B:] ok sem Jon biskup hafdi þetta bref yfir lesit. uard hann miog reidur [...] ok uildi Jon biskup ecki skrifa til L(aurencii) biskups enn s(agdizt) fyrir uist norðr mundu koma.

- 112f.: [A:] kuadi Þordur byskupinn. segiandi honum at hann hafde bref ok bod skap byskups Jons. at lesa fyrer honum. byskupinn suaradi. at hann mundi þann einn bodskap. hafa sem honum og heilagri kirkiu munde eingi bate j vera. þarftu Þordur ecki þig ad bera ad l[e]sa nockur stefnu bref fyrer mier hier a stadnum. þuiat eg vil þau einginn heyra. og so sem Þordur ætladi vpp at lesa brefit stock byskup vpp og burt af skrudhusinu. og aller klerkar med honum. og sem Þordur sa þetta taladi hann ecki giorer mier [þetta]. sidann byskup vill ecki heyra bodskap Jons byskups L(aurencius) sagdist ecki vilia lifga valld þeirra Jons byskups og Þorlaks. ad heyra nockut stefnu bref þeirra:

[B:] heilsadi Þordr biskupinn ok s(agdizt) hafa bref Jons biskups at lesa fyrir honum. enn biskup s(agdi) þat eitt bref uera mundu at honum ok Hola kirkiu mundi eingi bati j vm sinn. vilium uer ecki Þordr s(agdi) hann at þu lesir nockurt stefnu bref fyrir oss hier aa stadnum ok sem Þordr ætladi at byria upp brefit. gieck biskup þegar burt af skrudhvsinu ok allir klerkar med honum. Þordr m(ællti) þa se ek at þier uilit nu ecki hlyda bod skap Jons biskups. satt er þat s(varadi) biskup at uer uilivm j aungu lyfga valld þeirra Þorlaks abota j þessum malum.

- 113f.: [A:] var Þordr diakni kominn fyrer Mariu alltare. og byriade vpp brefuit. sat L(aurencius) byskup j sæte sinu. og sem L(aurencius) byskup heyrde Þord vpp byria brefit. sagdi byskupinn fyrer byd eg þier Þordur | ath lesa nockud bref og ad gera rugl edur hareysti j heilogu messu embette. j þui bile hliop sira Valþiofur or sæte sinu og greip badum hondum. vm brefit. ætlanndi at hnyckia af honum. og sem byskup sa þad kalladi hann tak ecki af honum brefit en færít þaa vt med [brefit] af kirkiunne. suo at þeir giore ecki rugl j heilagri messu. hlupu þa klerkarnir ad alla vega og stokudu þeim vt af kirkiune med olbogum og læstu sijdan aptur kirkiu dyrum. tok þa Þordur at lesa bref vt fyrer kirkiu dyrum j stoplinum. Sidan neglde hann brefit med iarn noglum j kirkiu hurdina.

[B:] var Þordr diakne kominn fyrir Mariu alltari ok biriadi upp stefnu brefit sat biskup j sæti sinu ok m(ællti). fyrir byd ek þier Þordur at lesa nockvrt bref svo ok at gera nockrt rugl j heilagri messu. uid þessi ord hliop sira Ualþiofur vr sæti sinu ok greip j brefit med Þordi ok ætladi þegar at hnyckia af honum. enn biskup bad hann eigi þat gera enn færít þa Þord ut af kirkiunne at þeir geri ecki hareyste j messunne. *hlupu þa at klerkarnir ok hrvndu þeim vt ur kirkiunne ok læstu aptr sidan. tok Þordr þa at lesa brefit vti j stoflinum ok negldi þat sidan framan aa kirkiv hurdina.

- 114: [A:] enn prestar og lærder menn sau brefit fest aa kirkiu hurdina a Holum. og lasu var þetta latinu bref heidarliga diktad. sem audsynazt matte. fraberligr klerkdomur Jons byskups. vard efni j sogdu brefi. at [...]

[B:] Enn prestar at Holvm sau brefit aa kirkiv hvrðunne. uar þat latinu bref heidarliga diktat. þat ef<n>e halldanda at [...]

- 121: [A:] Sendi herra Laur(encius) byskup erchibyskupinum sæ[m]iligar presentur. skri-fannði med honum alla processum. senndanndi honum huoru tueggiu settar giord. skrifade hann eina sedula. huat hann hafdi saman sett af kirkiunnar logum. og sidann

fyrre sættar giord var gior. *voru iudices delegati enndader sinu valldi. og attu ecki med giora sogdu male.

[B:] senndi L(aurencius) biskup erkibiskupinum godar giafir. skrifanndi honum allann processum ok hvoratvegia sættar giordina ok eina scedulam j hueria hann hafdi *skrifat kirkiunar log at iudices delegati voru enndadir sinu valldi eptir hina fyrri sættar giord.

- 122: [A:] skrifadi byskup Jon og Þorlakur abote vm Modru ualle reiknandi. huert satt mal Laur(encij) byskups og brædra hofdu giorzt. sidarst. beidannði erchibyskupinn ad hann mundi þa gerd styrkia og confirmera. for sira Anngrimur j skip og vard vel reid fara. og komu vid Noregh. for hann sem skiotast matti hann aa fund erchibyskups og af enthe honum bref herra Jons byskups og Þorlaks abota.

[B:] hann senndir einn sinn fremsta prest sira Arngrim Brandz son til Nor(igs) ok skrifar til erkibiskups ok Þorlacr aboti at hann mundi styrkia þeirra sidari sættar giord um Modrv ualla mal. kom hann a fvnd erkibiskups um havstit med sagdan bodskap ok sæmiligar giafir

- 124: [A:] þar þad til vm nottina. sem hann var þar. at oll þau bref sem hann hafdi med ferdar. voru þau tekinn burtt fram huer geymd hofdu uerit j einu huse og sodlar þeirra. hofdu marger benndur. af Eyia firde og Horgar dal skrifat med prior sudur til herra Jons byskups j Skalhollt.

[B:] vm nattina sem priorinn uar þar hvrfu burtt fra honum oll þau bref sem hann ætladi at færa Jone biskupi ok brædr aa Modrv uollum med bondum af Eyia firdi hofdu skrifat til hans til a sakanar uid L(aurencium) biskup.

- 125: [A:] Vpp sala Hrolfur og hans fylgiarar. bændur af Eyia firde. og Horgar dal stygdust j moti Laur(encio) byskupe at bref þau sem þeir hofdu sent. med prior Þorgeir til Jons byskups hofdu verit burtt tekinn og kendu þad radum byskups. enn med sannynndi matti þad eigi segia. þuiat hann visse eigi fyrer sudur ferd priors fyr enn sira Biorn sagdi honum:

[B:] kenndv bændr um radum biskups er bvrto uoru tekinn bref þau sem þeir hofdu skrifuat til Jons biskups med prior Þorgeiri enn þat var þo eigi satt.

- 128f.: [A:] erchibyskup [...] let kalla til sin einn af kors brædrum þann sem bedst kvne latinu bref. at giora og sagdi honum efni: huert vera skyllði. [...] annann dag epter synndi kors brodurinn erchibyskupinum brefit. var þad latinu bref heidarliga diktad. og epter so giortt. þackadi erchibyskupinn þeim fyrer diktann brefsins. het sa Hakon Vlfsson. sem var notarius erckibyskupsins. og hafdi jn cigle hans. erchibyskupinn taladi til hans. þetta bref skalltu jn cigla. og af ennda sira Eigle sendi boda Laur(encij) byskups. skalltu þetta leynt lata þar til hann er j burtt af uorum funde [...] opinberar þu þetta og verdim vier þess viser. skalltu missa vora vinattu. [...] Hakon Vlfsson jnsigladi brefit. var hann so otrvlynndur. sinum herra. at hann synndi þad opna brefit. [...] einum korsbrodur þar a gardinum. [...] vard hann sidan at segia erchibyskupinum. at Hakon Vlfsson hafde synt honum brefit. [...] Let erchibyskupinn nu lesa þad bref sem hann hafdi þar vt gefit vm [...] gaf erchibyskup honum at skilnade eina silfurskal sæmiliga og kirkiu laga bok er Tancedrus heiter.

[B:] Liet hann einn þann kors brodur sem bezt kunne latinu at dickta brefit enn sira Eigill skyllði seigia honum efne ok unndir stodu malanna. annann dag eptir syndu þeir honum brefit. var þat latinubref heidarliga diktat. fieck hann þat at jnnsigla

sinvm notario sem het Hakon | uulpis ok bad hann leynt hallda ok fa jnnsiglat sira Eigli. [...] enn hann giordi þat eigi truligar enn svo at hann syndi þat þegar einum korsbrodur aa gardinum [...] hann kalladi nv saman kanunka alla ok tiadi þeim alla fram ferd aa Modru ualla malum ok suo þat bref sem hann hafdi þar um ut gefit at [...] tok sira Eigill blytt orlof af erkibiskupi ok þa af honum stora silfr skal ok kirkiu laga bok er Tancredus heitir.

- 129f. [A:] og sem sira Eigill syndi honum bref og bodskap erchibyskups. og huerssu hofdu til geingit. Modru valla mal. þackade hann Gudi fyrer og suo sira Egle. [...] og þad skrifade erchibyskup huerssu latinu hann hafde giortt hans erinnde. epter þad let Laur(encius) byskup snua latinu brefinu j norrænu. so at alþyda mætti skilia og vnnder stannda. [...] Sidann var lesid vpp a kor j predikacioni og so fyrer brædrum aa Modrv vollum. og vida annars stadar opinberat.

[B:] ok sem hann af henndi biskupi bref erkibiskups ok s(agdi) honum huersu hafdi geingit. þackadi hann Gudi fyrir ok suo honum fyrir trvligan sinn flutning huad erkibiskupinn hafdi honum skrifuat huersu dyggiliga sira Eig(ill) hafdi ræktat hans erindi. Liet hann snua latinu brefinu ut j norænu at alþydan mætti skilia. uar þat bref lesit yfir kor at Holvm ok aa Modrv uollum fyrir brædrum ok uida annars stadar.

- 131f. [A:] hann s[agdi] sig vera messu diakn og baudzt til at lesa ewangelivm j messvne. var honum feinginn stola og sem hann byriade at lesa gudspiall þa sloknudu oll liosenn j kirkiunne. [...] geck fram lesturinn diakna enn lios vrdu ecki kueickt. [...] til bar hann og sig j odrum stad i kirkiu at lesa guds spiall. [...] kenndizt hann at hafdi lesit tuo tima guds spiall. opinberliga j messu. [...] Skrifadi byskup Jon sunnann med honum til L(aurencij) byskups faannde honum valld til med opnu brefe at leysa hann og setia honum vidur kuæmiliga skript.

[B:] ok sagdizt vera messu diakn at uigslu. ok Mariv messu hina fyrre baudz hann at lesa ewangelium. var honum feinginn stola ok suo sem hann ætladi upp at byria. *sloknudu lios oll j kirkiuni ok urdv all dri kueickt medan hann las huerir sem til foru [...] þuilikt uard j odrum stad er hann bar sig til at lesa <e>wangelium at lios oll sloknodu. [...] kenndizt hann þa at hann hafdi tvo tima lesit <e>wangelium opinberliga j messu. [...] skrifadi Jon biskup med honum til L(aurencii) biskups at hann fieck honum valld til at setia diaknanum skrift ok leysa hann.

- 133: [A:] skripadi erchibyskupinn þennann atburd til biskupanna aa Jslandde.

[B:] Eilifr ercibiskup skrifadi þenna syrgiliga atburt til biskupana aa Jslandi.

- 134f.: [A:] Skrifade L(aurencius) byskup heim til Hola til Skula radz mann[s] at hann skyllde vel nidur drepa.

[B:] bad biskup Skula rads mann at leggja af margan fenad

- 135f.: [A:] þuiat j klaustrinu aa Þing eyrum. mattu giora mikinn þrifnad. kenna og skrifa.

[B:] þuiat j klaustrinu mattu mikinn þrifnat fremia s(agdi) hann j læring þinni.

- 139: [A:] brodur Arna syni sinum. skipade aptur j klaustur sitt at Þi[ng eyrum] skrifande med honum til Gudmundar abota huad hann skipade klaustrinu. af þui godze sem [hann haf]de. var það nærri xv^c og um fram klæde hans og bækvr.

[B: Lakune]

- 139f.: [A:] enn þo suo ath hann las [sinar] tider. let hann jafnan j sottenne lesa fyrer ser ex *posiciones. sæls Gregori paua og Augustini bæn. var hann so tarfelldur madur j sottenne. einkannliga þa er sliker luter voru lesner fyrer honum. at alldri þornadi tarinn aa hans kinnnum.

[B: Lakune]

- 140: [A:] <V>oru þa giord bref þau sem fram skillde fara til erchibyskups. Birte herra L(aurencius) fyrer þeim ad betur mundi henta kirkiunne. lærdum og leikum j Hola byskups dæme. at hafa jslenskan byskup. enn norrænan.

[B: Lakune]